

<http://hallofpeople.com/gr/bio/Terzakis.php>

ΑΓΓΕΛΟΣ ΤΕΡΖΑΚΗΣ

ΤΟ ΚΑΤΙΝΑΚΙ

(Διήγημα δημοσιευμένο στο περιοδικό
Ελεύθερα Γράμματα το 1951)

Το βασίλειό της, φυσικά, ήταν η σκάλα της υπηρεσίας. Ένα κλουβί ψηλό-ψηλό, τετράγωνο, αρματωμένο γύρω-γύρω με σίδερα. Όταν σήκωνες ανάσκελα το κεφάλι, μα τόπο πολύ που να σου πονέσει ο σβέρκος, έβλεπες, εκεί, ψηλά, πολύ ψηλά, ένα κομμάτι γαλάζιον ουρανό, κομμένο στις τέσσερες πλευρές σα με το μαχαίρι. Γυάλιζε η τετράγωνη πλάκα τ' ουρανού ολοκάθαρη, σμαλτωμένη, - ψυχή μου! - λες και την είχανε σφουγγαρίσει με μανία αποβραδής οι άγγελοι. Αχ, τι ωραία που ήταν! Όμως κι όταν η πλάκα θάμπωνε από συννεφιά, κι όταν μελάνιαζε κακιωμένη από το μπουρίνι, κι όταν η βροντή κυλιότανε μουγκά, φοβερίζοντας - μάννα μου! - πάλι το Κατινάκι τραγουδούσε.

Μπιτ ξεμυαλισμένο είναι, πανάθεμά το, αυτό το δουλάκι του δεύτερου!

Ήτανε ξεμυαλισμένο, ούτε λόγος. Χαιρότανε και τη λιακάδα και τη μπόρα. Μέσα στα νερά της βροχής, που κρουνελιάζανε σαν καταρράχτες από τα λούκια και τα σιδερένια πλατύσκαλα, εκείνο πλατσούριζε ξεμυαλισμένο, μπήγοντας ψηλές-ψηλές φωνούλες σα

γαρδέλι που το μπουχίσανε και ξαφνιάστηκε. Και πάλι το τραγούδι,
τ' άσωστο τραγούδι.

Αθήνα και πάλι Αθήνα Αθήνα μ' αρέσεις πολύ! ...

Της άρεσε η Αθήνα, αυτό ν' ακούγεται. Ήξερε απ' έξω κι
ανακατωτά το μπακάλη, το μανάβη, το φούρναρη. Ήξερε και τα
τρία παιδιά της κυρίας Παρασκευής του μοίραρχου, αντίκρυ.

Ήξερε και τον συνοικιακό κινηματογράφο, τρία τετράγωνα πιο
πέρα. Εκεί έτρεχε, με την ψυχή στο στόμα, κάθε δεκαπέντε, που
είχε την έξοδο. Αχ, και που να ήταν από πουθενά η μάνα της να τη
βλέπει πόσο μορφωμένη είχε γίνει τώρα, εδώ στην Αθήνα!

Στην είσοδο, όταν συναντιότανε με τον καθηγητή της Γαλλικής
που καθότανε στο ισόγειο, θα 'βρισκε πάντα την ευκαιρία να του
πει «μερσί». - Πες-πες, συλλογιζόταν, να ιδείς που μια μέρα θα τα
καταφέρνω και στα Γαλλικά. Αμ τι νόμισες!

- Κατίνα! Βρε Θεοσκοτωμένη, που είσαι;

Πάει, ξεχάστηκε! Η κυρά της, με τα μούτρα γυαλιστερά σαν αυγό
λαδωμένο, πασαλειμμένη κρέμες, έφερνε βόλτα τις κάμαρες να τη
βρει.

- Άνοιξε, μωρέ, η γη και σε κατάπιε;

- Έφτασα, έφτασα! έμπηξε μια τσιριχτή φωνούλα, για να κερδίσει
καιρό, και φρρτζ! έχωνε βιαστικά στο μπαουλάκι το κομμάτι από
τον καθρέφτη και το χτένι. Αχ, κρίμα, κι ό,τι πήγαινε να το
πετύχει αυτό το καινούργιο χτένισμα!

- Έφτασα!

Τσακίζεται να κατέβει, όμως είναι, βλέπεις, κι αυτή η ψηλοκρεμαστή σκαλίτσα, που τρέμει ολάκαιρη σαν πατάς, και πιάνεται η πνοή σου.

Κούρνιαζε σ' ένα είδος πατάρι, πάνω από την κουζίνα, αντάμα με μια παλιά κασέλα όπου χώνανε τ' άπλυτα. Δεν της ερχόταν άσχημα. Φλωριά να της δώσεις ν' αλλάξει κάμαρα, δε θα θελήσει. Την έχει τόσο αγαπήσει αυτήν εδώ! Ίσα-ίσα στα μέτρα της, κι ας μη μπορείς να σταθείς παρά μονάχα καθισμένος. Όμως τι έχει να κάνει; Εδώ, νιώθει τον εαυτό της μόνον, ήσυχο, ασφαλισμένο. Έχει το μπαουλάκι της, το κομμάτι του καθρέφτη, το χτένι, τρία-τέσσερα γράμματα, κάμποσα εικονογραφημένα περιοδικά και - Θε μου, ναι! - κι ένα μπουκαλάκι κολώνια. Μάλιστα! Κολώνια αληθινή. Όταν τη βλέπει να παραλιγοστεύει, της βάζει μέσα νερό.

Όχι, όχι, καθόλου δεν είναι δυσαρεστημένο το Κατινάκι. Η κυρά της έχει τις ώρες της, όπως όλες οι κυράδες, όμως είναι καλή. Συχνά τυχαίνει, την ώρα που κάθεται στην τουαλέτα της και μακιγιάρεται, να έρθει πίσω της να σταθεί και το Κατινάκι, τεντώνοντας τα μάτια από θαυμασμό. Ζητάει εξηγήσεις, λεπτομέρειες. Της δίνουν. Ύστερα ξεθαρρεύεται:

- Κυρία, σήμερα, που πήγαινα στο μπακάλη, ένας, μου είπε στο δρόμο: «Κουκλίτσα μου, τι ωραίο σωματάκι που έχεις!» Αλήθεια, κυρία έχω ωραίο σωματάκι;

- Ωραίο έχεις, Κατινίτσα, ωραίο.

Η κυρά της ξεκαρδίζεται στα γέλια χωρίς αυτό να το πάρει η Κατινίτσα από κακό. Ρίχνει μια ματιά μονάχα στον ψηλό καθρέφτη και κορδώνεται. 'Αλλοτε πάλι:

- Κυρία, μου είπανε πως έχω ωραία μαλλιά. Αλήθεια;

- Αλήθεια, ου! Θαύμα!

Και δώστου γέλια. Και το Κατινάκι είναι ευτυχισμένο.

- Μπιτ ξεμυαλισμένο είναι τ' αφιλότιμο, γκρίνιασε πάλι τ' απόγεμα ο κύριος Παντελής. Μέσα στον καφέ που μου έφερε βρήκα μια μύγα.

- Είναι για το διάολο πεσκέσι, συμφώνησε εμπιστευτικά η κυρία Ντίνα, όμως ας κάνουμε καμιά φορά και τον κουτό. Με τόσα που της δίνουμε, πού θα βρούμε άλλη;

- Δε σου λέω...

- Έπειτα, έχει ένα καλό: Είναι πρόθυμη. Ό,τι της πεις, τσακίζεται. Κι αγαπάει το σπίτι σα να 'ναι δικό της. Όσο για τις αδυναμίες της, τι σε νοιάζει εσένα; Της περνάει η ιδέα πως είναι όμορφη. 'Ασε την να νομίζει. Κόρη μας είναι για να της βάλουμε μυαλό;

- Μωρέ τι όμορφη, που είναι σωστή μαϊμού! Το τακουνάκι της έλειψε και το τσαντάκι, σαν έχει έξοδο. Δεκατριών χρονών πράμα!

- Ε λοιπόν εγώ τι να σου πω: Το κάνω γούστο!

Και γέλασαν μαζί, καλόκαρδα.

Η προθυμία της Κατινίτσας έλαμψε σ' όλη την αίγλη της τις ημέρες που άρχισε κάτω στο δρόμο το σύμπυκνο τουφεκίδι. Έμοιαζε πολιορκημένο το σπίτι. Ο δρόμος, που άλλοτε άρχιζε να ζει χαρούμενα με το πρωί τραγουδιστός από τις φωνές του γαλατά, της χορταρούς, του μανάβη, ερημώθηκε. Έβλεπες, εκεί στη γωνιά, ταμπουρωμένους ανθρώπους να γεμίζουν τα όπλα τους, να φερμάρουν για ώρα με προσοχή, κ' ύστερα, σκύβοντας γοργά, ν' αμολάνε το σμπάρο. Τις νύχτες, το πράμα ήταν ακόμα πιο άγριο, τα όπλα τινάζανε γλώσσες φλόγινες κι' αντιφέγγιζαν οι τοίχοι.

Τις πρώτες ημέρες, τις περάσανε με προμήθειες. Ύστερα, κι ενάντια σ' όλες τις προβλέψεις, το πράμα παρατράβηξε, το κελάρι άρχισε ν' αδειάζει.

- Παντελή, είπε η κυρία Ντίνα νευριασμένη, πρέπει να φροντίσουμε κι εμείς για κανένα ψώνιο. Από τ' άλλα πατώματα, αρχίσανε να βγαίνουν. Χτες είδα τον καθηγητή της Γαλλικής που έφερνε πρωί-πρωί δυο ωραιότατα κουνουπίδια.

- Δεν πιστεύω να νομίζεις, αγαπητή μου, πως θα πάω να σκοτωθώ για ένα κουνουπίδι! Αυτό δεν ήταν ούτε καν ηρωικό.

- Να πάω εγώ, κυρία! πετάχτηκε το Κατινάκι.

Ο αφέντης κι η κυρά της κοιτάχτηκαν.

- Η αλήθεια είναι, είπε εκείνος ήσυχχα, πως όλες οι κοπέλες της γειτονιάς αρχίσανε να βγαίνουν. Βέβαια, αυτό μπορεί να βαστάξει κι ένα μήνα...

Και το Κατινάκι βγήκε. Την πρώτη μέρα έφερε κουνουπίδια και ξύλα για τη φωτιά. Τη δεύτερη, κονσέρβες. Παραφύλαγε την πρωινή ώρα, που το ντουφεκίδι δεν είχε ακόμα ανάψει για καλά. Τραβούσε τρέχοντας, τοίχο-τοίχο. Σαν έφτανε σε μια γωνιά, στεκότανε, παραμόνευε. Ύστερα, γοργά, έπαιρνε τη βουτιά του, μπήγοντας μια τάχα τρομαγμένη φωνούλα. Και συνέχιζε την τρεχάλα, χοροπηδώντας χαρούμενα, παίζοντας κούνια το κρεμασμένο στο μπράτσο δίχτυ.

- Η άγνοια του κινδύνου! Παρατήρησε δογματικά ο κύριος Παντελής που είχε ενδιαφερθεί μια μέρα να παρακολουθήσει την έξοδο από το παράθυρο.

- Μωρέ αυτή μου λες; είπε η κυρία Ντίνα. Δώσ' της δρόμο και παρ' της την ψυχή! Σπίτι μονάχα μη της λες να κάθεται. Είναι ο μεγαλύτερος της εχθρός.

Γύριζε γεμάτη ανέκδοτα, περίεργα, ειδήσεις. Στο φούρνο είπανε τούτο και τ' άλλο. Είδε δυο σκοτωμένους. Τα φύλλα έγγραφαν πως αύριο πρωί θα γίνει ανακωχή.

Η ανακωχή όμως δεν γινόταν, και το Κατινάκι αλώνιζε τους δρόμους, τρέχοντας σύρριζα στους τοίχους σαν ποντίκι, δρασκελώντας τα σταυροδρόμια χοροπηδητό. Το έκανα πολύ χάζι αυτό το κυνήγι με τις σφαίρες. Τις άκουγε να βιτσίζουνε τον αέρα σα χρυσόμυγες ζαλισμένες από το λιοπύρι. Έσκυβε το κεφάλι, καθώς όταν έπιανε η μπόρα, άλλοτε. Φτάνοντας σπίτι, είχε γοργή την ανάσα, τα μάγουλα κόκκινα, και τα μάτια της άστραφταν θριαμβικά.

- Δε φοβάσαι, βρε Κατινάκι; τη ρώτησε μια μέρα η κυρία μοιράρχου που τη βρήκε ταμπουρωμένη στην πόρτα της.

- Α μπα! τι να φοβηθώ καλέ; Δε με πιάνουν εμένα στο σημάδι.

Καθώς όμως η κατάσταση χρονίζε, ο κύριος Παντελής θυμήθηκε και τους γονιούς του. Ήτανε γέροι, απομονωμένοι σε μια συνοικία μακρινή, ένα μήνα τώρα δεν ήξερε τι γίνονταν: ζούνε, πέθαναν, έχουνε να φάνε;

- Πρέπει να πεταχτώ ως εκεί, δήλωσε ένα πρωί δραματικά.

- Αυτό μας έλειπε! τον αποπήρε η κυρία Ντίνα. Να πας να σκοτωθείς για δυο γέρους ανθρώπους. Αυτοί, την έζησαν πια τη ζωή τους. Ενώ, εσύ, έχεις ακόμα υποχρεώσεις.

- Ας είναι! το μόνο που μ' εμποδίζει να βγω είναι που δεν θα ξέρω στο μεταξύ τι γινόσαστε σεις εδώ πέρα.

- Καλά που το λες! Κάτσε στ' αυγά σου.

- Ναι, βρε παιδί μου, αλλά πώς να σου πω: Ανησυχώ και για κείνους...

Φυσικά, το Κατινάκι, πετάχτηκε πάλι στη μέση, προπετέστατο:

- Να πάω εγώ, κύριε! Θέλετε;

- Πας, μωρέ;

- 'Ακου λέει! Πως δεν πάω!

Και πήγε. 'Αργησε κάπως να γυρίσει. Αυτό τους έβαλε σ' έγνοιες, αρχίσανε να έχουνε τύψεις.

- Τώρα θέλω να πάθει τίποτα, ο μη γένοιτο, είπε νευριασμένη η κυρία Ντίνα, και να σε κυνηγάει η μάννα του. Που φαγώθηκες πια σήμερα με τους γέρους σου κι εσύ:

Ο κύριος Παντελής έκοβε βόλτες σε μεγάλη ψυχικήν αγωνία.

Ευτυχώς γύρισε το Κατινάκι· γύρισε γελαστό, όμως χλωμότατο. Κρατούσε ένα μαντήλι και κάθε τόσο έσκυβα να σκουπίζει τη δεξιά του γάμπα.

- Τι έπαθες, ρε Θεοπάλαβο;

Αχ, άστε τα: Εκεί που έφτανε στο σπίτι των γέρων, να 'σου και σκάει μπροστά στα πόδια του ένα πράμα, Θε μου, ξέρω κι εγώ τι ήταν; Έκανε μια φωτιά μεγάλη, πολύ μεγάλη. Θεόρατη. Και κρότο! Την πήρανε στη γάμπα, ξώφαρσα ευτυχώς τα «βλήματα».

- Θραύσματα! Θραύσματα θέλεις να πεις φώναξε απελπισμένος ο κύριος Παντελής. Φέρτε το οινόπνευμα! Βρε που να πάρει η οργή! Τι ήθελα εγώ που σ' έστελνα;

- Εσύ την έστειλες; στρίγγλισε υστερικά η κυρία Ντίνα. Αυτό το ξεμυαλισμένο φταίει, που δε μπορεί να μαζευτεί από τους δρόμους! Παιχνίδι το πέρασε.

- Καλέ δεν είναι τίποτα, κυρία! γέλασε το Κατινάκι. Να, σταμάτησε κióλας το αίμα.

- Ο Θεός να μας φυλάει μόνον από καμιά μόλυνση, είπε παραγμένος ο κύριός της καθώς της έβαζε οινόπνευμα με το βαμπάκι. Που έπιασες κι έβαλες αμέσως απάνω το βρωμομάντηλό σου! Ωχ, Θε μου, μπελάδες!

Η κυρία Ντίνα όμως είχε πολύ ταραχτεί. Το έστρωσε το Κατινάκι σ' ένα βρισίδι άγριο, πρωτοφανέρωτο, για να ξεθυμάνουνε τα νεύρα της. Σκουπίδι το έκανε. Και το έστειλε να πλαγιάσει στο πατάρι.

Ούτε μόλυνση, ούτε τίποτα. Την άλλη μέρα, κόκορας πάλι πρωί-πρωί, το Κατινάκι. Μόνον που ήταν ακόμα χλωμό, πολύ χλωμό. Τα μάτια του, κρατούσαν ένα εκστατικό τέντωμα τρόμου. Δεν τραγουδούσε πια.

Τρεις μέρες αργότερα, όλα τελείωσαν κατ' ευχή. Ο κανονικός ρυθμός της ζωής ξανάρθε στο σπίτι. Μπορούσανε τώρα να βγαίνουν ελεύθερα, να περνάνε το δρόμο. Ήτανε πολύ καλοδιάθετος ο κύριος Παντελής.

-Χωρίς τα ψέματα, δήλωσε της γυναίκας του εμπιστευτικά. Το παιδί αυτό, το Κατινάκι, μας είναι πολύ χρήσιμο κι αφοσιωμένο. Πρέπει να το περιποιηθούμε.

Πάνω σ' αυτά, η πόρτα ανοίγει και το Κατινάκι παρουσιάζεται. Είναι στολισμένο για έξω, τακουνάκι, γοβάκι, όλα στην εντέλεια. Έχει και μια στάλα κολώνια πάνω του, ξεθυμασμένη. Κάτω από το λιγνό μπράτσο σφίγγει ένα μπογαλάκι.

- Για πού, Κατινάκι: Έχεις σήμερα έξοδο;

- Όχι, κυρία.

- Αμ τότε;

Κατέβασε τα μάτια του.

- Θα φύγω, κυρία. Θα φύγω από το σπίτι σας.

Ο κύριος Παντελής κ' η κυρία Ντίνα αλληλοκοιτάχτηκαν.

- Γιατί, βρε Κατινάκι;

- Έτσι κυρία.

Δε μπόρεσε να δώσει άλλες εξηγήσεις. Δεν ήξερε ούτε κι αυτό. Το μόνο που ήξερε, ήτανε πως δε μπορούσε πια να μείνει εδώ, όχι.

Βάλανε τα δυνατά τους να το πείσουν, στάθηκε αδύνατο. «Θα φύγω, κυρία» αποκρινότανε στερεότυπα, «Θα φύγω», τίποτ' άλλο. Τα μάτια του ήτανε τεντωμένα πάντοτε και σα γεμάτα τρόμους.

Κι έφυγε. Κάτω στο δρόμο, ακούστηκε το τακουνάκι του να τυμπανίζει το πεζοδρόμιο, ρυθμικά, σοβαρά, γεμάτο αξιοπρέπεια. Ήτανε τώρα πια το βάδισμα ενός ώριμου ανθρώπου.

ΠΑΡΤΙΔΑ ΣΚΑΚΙ

(διήγημα από την «Ανθολογία Αντιστασιακής Πεζογραφίας»)

Τα σπίτια τους ήταν αντικριστά, κι όμως δεν έτυχε ποτέ να γνωριστούνε. Κάπου δεκαπέντε χρόνια θα κάθονταν κι οι δυο τους στον ίδιο τούτο δρόμο, ο Βριλάκος στη μεσημβρινή πλευρά, ο Μπερεκίδης στη βορινή. Κάθε πρωί, τον καλόν καιρό σαν άνοιγε ο Βριλάκος το παράθυρό του, σκούρα και τζαμιλίκια, για να πάρει τις βαθιές ανάσες που του είχε συστήσει ο γιατρός, θα 'βλεπε τον Μπερεκίδη με τα μανικοπουκάμισα να πηγαινοέρχεται στην κάμαρά του και σύγκαιρα να ρίχνει κλεφτές, πονηρές ματιές αντίκρυ. Μόλις ένιωθε πως τον κοίταζε ο Βριλάκος, λόξευε, κρυβόταν πίσω απ' τη χοντρή στόφα της βυσσινιάς κουρτίνας, κι από κει, ασάλευτος με το ρουφηγμένο μούτρο του ισκιωμένο, παραμόνευε. Παράξενος άνθρωπος μα την αλήθεια, τούτος ο Μπερεκίδης. Όλη η γειτονιά το λέει. Και να πεις πως ήταν κανένας τυχαίος! Συνταξιούχος τραπεζιτικός, δίχως παιδιά, δίχως σκυλιά, δυο ξερά κορμιά με τη γυναίκα του, που κι αυτή του 'φερε στον καιρό της υπολογίσιμη προίκα, κάπου εκατό χιλιάδες γερές δραχμές, τα μισά σε μετοχές, ένα λιοστάσι στην πατρίδα της, κάμποσα χρυσαφικά που τα 'κλαιγαν ακόμη χήρες και γεροντοκόρες, σακουλιασμένα σπυρί σπυρί από το μακαρίτη τον πατέρα της, το χτηματία και τοκογλύφο. Αυτά πια, ήταν πράματα γνωστά, περιττό να τα ξαναλέμε. Έλα όμως που ο Μπερεκίδης ζούσε κλειστή ζωή! Διαβολεμένα, ενοχλητικά κλειστή ζωή! Κι η γυναίκα του, ένα ξερακιανό εκεί, κιτρινιάρικο πλάσμα, με μύτη σουβλερή σαν καρφί στραβωμένο πάνω σε παλούκι, σπάνια δρασκελίζε το κατώφλι της πόρτας. Και τότε πάλι, θα την έβλεπες να ξεμακραίνει γοργά στο

πεζοδρόμιο, με το κουρδισμένο, αυτοματικό βάδισμά της, δίχως να ρίχνει μια ματιά δεξιά ή ζερβά. Δε χαιρετούσε κανένα, δεν έβλεπε κανένα. Ήταν πολύ πολύ ακατάδεχτη.

Όλ' αυτά ο Βριλάκος, άνθρωπος κοινωνικός κι ανοιχτομάτης, τα συλλογιζότανε δίχως να το θέλει, τα πρωινά που άνοιγε το παράθυρό του. Αθέλητα εκεί που έπαιρνε τις τρεις βαθιές του ανάσες, σύγκρινε τον εαυτό του με τον αντικρινό, το μαγκούφη, κι έμενε —αληθινά— πολύ ικανοποιημένος. Συγχαίρότανε τη μοίρα του που τον έπλασε έτσι διαφορετικό. Γιατί, αυτουνού, μ' όλα τα πενηνταοχτώ του χρόνια, τα μάγουλά του ανθίζανε ροδαλά σαν του μωρού παιδιού, η ραχοκοκαλιά του έμενε στητή, ντούρα, και τα κέφια του μπορούσανε να συναγωνιστούν άφοβα τις παλαβομάρες του μικρού του γιου, του φοιτητή της χημείας. Αγαπούσε το καλό φαΐ, τό διαλεχτό κρασί, ο Βριλάκος δεν έλεγε όχι, ακόμα και τώρα, για τις νόστιμες, τις πεταχτές γυναικούλες. Η δικιά του, το τελευταίο τούτο το είχε κρυφό μαράζι, όμως, εκείνος, συχνά το 'νιωθε πως, βαθιά της, τον καμαρώνει σαν τ' άλογο το ατίθασο, που δεν παίρνει χαλινάρι. Τον αγαπούσε ερωτικά, ακόμα και τώρα τον άντρα της με τη βασανισμένη την προσήλωση του θηλυκού που δεν νιώθει ποτέ σίγουρο τ' αρσενικό του.

Κάτι προδοτικές απόπειρες της ηλικίας να του συκοφαντήσουμε τώρα τώρα την κορμостаσιά, ο Βριλάκος τις πολεμούσε με φανατισμό, στη ρίζα. Κάθε πρωί προτού ξεκινήσει για το ασφαλιστικό του γραφείο θ' άνοιγε το παράθυρο του, θα 'παιρνε τις τρεις βαθιές του ανάσες με «τας χείρας επί τα ισχία», θα 'κανε μερικές κάμπεις, δυο τρεις κλίσεις, ύστερα, σιγοτραγουδώντας, καλόκεφα, θα βουτιότανε στο μπάνιο του. Γεμάτος φροντίδα ωστόσο μετρούσε προτού ντυθεί, την κοιλιά του, ένα γύρω την περιφέρεια, μ' ένα μέτρο κορδέλα του ράφτη. Σημείωνε τους πόντους στην ατζέντα του, προσεχτικά. Τα πράματα πηγαίνανε — δόξα να 'χει ο θεός— πρίμα, βοηθώντας τώρα τελευταία και η

κάποια πολεμική εγκράτεια σε λιπαρά. «Ουδέν κακόν αμιγές καλού», έλεγε στη γυναίκα του συχνά. Υπονοώντας τους αναγκαστικούς περιορισμούς που είχε επιβάλει η κατοχή στο διαιτολόγιο της οικογένειας.

Και να που η Κατοχή —«ουδέν κακόν αμιγές καλού»— το 'φερε να λυθεί ο πάγος ανάμεσα στους Μπερεκίδηδες και στους Βριλάκους. Μια μέρα εκούσιου περιορισμού μέσα στα σπίτια, που το ντουφεκίδι μάνιαζε κάτω στα κέντρα, η κυρία Βριλάκου βρέθηκε σε πολύ δύσκολη θέση, αληθινά. Ο άντρας της γύρευε επίμονα καφέ, να τονώσει την καρδιά του, που απασχολούσε, ύστερα από την κοιλιά, τον κύριο όγκο των φροντίδων του. Κι η κυρία Βριλάκου θα 'δινε τη ζωή της την ίδια για να τον ευχαριστήσει. Με κάτι τέτοιες άλλωστε μικροφροντίδες τον κρατούσε κοντά της. Όμως ο καφές δεν ήταν αλεσμένος, ο μύλος είχε χαλάσει από το σιτάρι που κόβανε δυο χρόνια τώρα πληγούρι για τις υπηρέτριες. Έπρεπε να δανειστούν ένα μύλο, όμως από πού; Τα σπίτια γύρω, ήταν αδιάκριτα, φλύαρα, Αν παράγγελνε η κυρία Βριλάκου, πως θέλει το μύλο για να κόψει σάρι —συνηθισμένη στη γειτονιά πρόφαση— δε θα της τον δάνειζαν, από φόβο μήπως τους τον χαλάσει. Να πει πάλι πως τον θέλει να κόψει καφέ; Θα βούιζε η γειτονιά με το σκάνταλο. «Οι μουσίτσες αυτές, συλλογιζότανε πεισματωμένη η κυρία Βριλάκου, το δικό τους τον καφέ τον έχουν αλεσμένο. Όμως έλα που δεν μπορώ κι εγώ ν' αρνηθώ τη χάρη στον άντρα μου! Είναι φανερό πως ανησυχεί γι' αυτό το βρωμόπαιδο το μικρό μας, που δε γύρισε ακόμα σπίτι, με τέτοιο κακό που γίνεται κει κάτω». Τότε είναι που της ήρθε η φαινή ιδέα, έμπνευση πραγματική: «Από την αντικρινή, την Μπερεκίδη, θα στείλω να τον ζητήσω!», είπε ξάφνου μέσα της. «Αυτή δεν έχει σχέση με τις άλλες εδώ γύρω. Επομένως, κουβέντα δεν πρόκειται να γίνει. Η ίδια πάλι, ας υποθέσει ό,τι θέλει. Λίγο με νοιάζει. Σίγουρα που θα 'χει κι αυτή κομμένο καφέ...».

Κι έστειλε και τον ζήτησε. Κι η Μπερεκίδη τον έδωσε πρόθυμα το μύλο της, δίχως να κάνει καμιάν απολύτως αδιάκριτη ερώτηση στη δούλα.

— Πάντα μου το 'λεγα, δήλωσε κατενθουσιασμένη, ύστερ' απ' αυτό, η κυρία Βριλάκου στον άντρα της, πως οι αντικρινοί είναι καθώς πρέπει άνθρωποι. Οι καλύτεροι της συνοικίας...

— Να σου πω την αλήθεια, κι εγώ είχα μια τέτοια υποψία, βεβαίωσε αδίσταχτα ο Βριλάκος. Είναι γεγονός ότι τους έχουν συκοφαντήσει τούς ανθρώπους. Κατά βάθος εγώ, πίστευα πάντα πως είναι αριστοκράτες,

Την άλλη μέρα το πρωί ανοίγοντας το παράθυρό του για τις τρεις ανάσες, ο Βριλάκος χαμογέλασε χαιρετιστήρια στον Μπερεκίδη. Κι ο Μπερεκίδης απάντησε με το γλυκύτερο του χαμόγελο, εγκάρδια μαζί και τυπικά.

Έτσι είναι που λύθηκε ο πάγος. Από τη μέρα κείνη, ταχτικά κάθε πρωί, οι δυο άνδρες αντάλλαζαν τα χαμογελά τους, χαιρετιόνταν με κλίση ελαφρά του κεφαλιού, κοντοστέκονταν κάποτε, σα να ήθελαν να πουν ο καθένας στον άλλο λίγες λέξεις. Η κυρία Βριλάκου το λογάριαζε στα σοβαρά τώρα, σα μικρότερη που ήταν, ν' αποπειραθεί μιαν επίσκεψη στην κυρία Μπερεκίδη. Άρχιζε κι όλας να θαμποβλέπει στο μέλλον ένα διακεκριμένο, πολύ εκλεκτό σύνδεσμο με τους αντικρινούς, μια φιλία που θα ξεχώριζε στη συνοικία και θα 'κανε τους άλλους, τους αποκλεισμένους από τέτοιαν αυστηρή συναναστροφή να λυσσάνε από φθόνο.

Η γενική κατάσταση άλλωστε βοηθούσε. Τα πράματα όσο πήγαιναν και χειροτέρευαν. Κλείσιμο νωρίς στα σπίτια, μπλόκα, ταραχές. Οι κρυφές δυνάμεις της αντίστασης δεν έλεγαν να καθίσουν φρόνιμα, όλο και συδαύλιζαν τη θράκα, δημιουργούσαν αδιάκοπα μπελάδες στους φιλήσυχους.

— Απελπισία, δήλωσε ένα πρωί από το παράθυρό του ο Βριλάκος στο Μπερεκίδη υστέρα από τις ανάσες, την κλίση της κεφαλής και

το χαμόγελο. Κι αυτές ήταν οι πρώτες, οι αξιομνημόνευτες λέξεις, που αντάλλαξαν μεταξύ τους οι δύο άνδρες. — Θα 'ρθει μια μέρα, προβλέπω, που δεν θα κοιτάμε πια να ξεμυτίσουμε.

— Φρίκη! Συμφώνησε υποχρεωτικότερα κι ο Μπερεκίδης.

— Δεν κάθονται στ' αυγά τους, λέω εγώ! Παρατήρησε αγαναχτισμένος ο Βριλάκος.

Την άλλη μέρα το μεσημέρι, θέλησε η μοίρα να συναντηθούν οι δυο τους στο δρόμο, μπροστά στις πόρτες τους. Ζύγωσαν ο ένας τον άλλον εντελώς αυθόρμητα, κρατώντας την πετούγια του καθένας στο χέρι, και τα είπαν πρόχειρα στο πόδι.

— Πώς να περάσουν οι ατέλειωτες αυτές απογευματινές ώρες, σας παρακαλώ; Αναστέναξε ο Μπερεκίδης πολύ δυστυχημένος. Γιατί εγώ, να σας πω την αλήθεια μου, δεν βγαίνω πια καθόλου τ' απογεύματα.

— Ούτε κι εγώ!

— Αλήθεια, μήπως κατά τύχη παίζετε σκάκι;

— Και βέβαια που παίζω!

— Δόξα να 'χει ο θεός! Εμένα είναι το πάθος μου, ξέρετε. Μόνο που δεν βρίσκω εύκολα συμπαίχτη. Τί θα λέγατε αν δοκιμάζαμε κάπου κάπου, μερικές «ρανκόντρ».

— Δε ζητώ τίποτα καλύτερο.

— Λαμπρά! Αμ' έπος λοιπόν, αμ' έργον. Δώσανε τα χέρια εγκάρδια, κι ο Βριλάκος δήλωσε πως θα 'ρθει το ίδιο απόγεμα, ν' αρχίσουν.

Η θεά του φθόνου, που επιβουλεύεται πάντα την ευτυχία των διαλεχτών, θέλησε το ιστορικό εκείνο απόγεμα ν' αδιαθετήσει ο Μπερεκίδης. Κάποιο μικροκρυολόγημα είχε πάθει — παράγγειλε η κυρία— λίγο πυρετό, έπρεπε να μείνει στο κρεβάτι. Παρακαλούσε πολύ ν' αναβληθεί το σκάκι.

Ν' αναβληθεί. Τί να γίνει; Όμως, για να μιλήσει κανένας με κάθε ειλικρίνεια, αυτό δεν του άρεσε και πολύ του Βριλάκου. Ένα

μικροκρυσολόγημα, κρεβάτωμα, μερικά δέκατα, σύμφωνοι. Αλλά κατά τί αυτό εμπόδιζε μια παρτίδα σκάκι; Σάμπως δεν μπορούσε ο Μπερεκίδης, να παίξει κι από το κρεβάτι του;... Ή μήπως συνέβαινε κάτι άλλο, κάτι πολύ πιο βαθύ και ύποπτο; Μήπως δηλαδή, είχε μετανιώσει για την πρόσκληση που έκανε, σε μια στιγμή ενθουσιασμού;...

—Οπωσδήποτε εγώ θα περιμένω, δήλωσε στη γυναίκα του ο Βριλάκος. Τώρα είναι η σειρά του να 'ρθει. Αν δεν το κάνει, εγώ θα κρατήσω την αξιοπρέπειά μου, δεν θα τον προσκαλέσω. Με ξέρεις. Δεν είμαι από κείνους που το ρίχνουν εγώ.

Το είπε και το κράτησε. Δυο μέρες, τις κατοπινές, δε φάνηκε στο παράθυρό του ο Μπερεκίδης. Κάθε που ο Βριλάκος άνοιγε το δικό του πρωί πρωί, έριχνε μερικές ματιές αντίκρυ, φευγαλέες, έπαιρνε τις ανάσες του και τραβιόταν αμέσως πάλι, για να μην υποτεθεί ότι περιμένει εκεί σα λιμασμένος για παρέα. Την τρίτη μέρα, που ξαναφάνηκε ο Μπερεκίδης, τα πράματα πήρανε τη συνηθισμένη τροπή τους, την τυπική... χαμόγελο, κλίση της κεφαλής, ευχές για την υγεία. Τίποτ' άλλο. η συνάντηση στάθηκε άμεμπτη αλλά κάπως αδιόρατα ψυχρή.

Κι η κατάσταση όλο και ζόριζε, ζόριζε, ξεκινούσες πρωί από το σπίτι σου και δεν ήσουνα καθόλου σίγουρος αν θα γυρίσεις το μεσημέρι. Ο Βριλάκος άρχιζε να προβλέπει την εποχή που, όχι μόνο τ' απογέματα, μα και τα πρωινά θα ήταν φρόνιμο να μένεις κλεισμένος στο σπίτι. Για τέτοιες στιγμές, τί καλύτερο από μια διαλεχτή συντροφιά πρόχειρη, εκεί δυο βήματα από την πόρτα σου! Μονάχα το δρόμο θα είχες να διασχίσεις από το ένα πεζοδρόμιο στ' άλλο. Κι ο δρόμος τούτος ήταν ήσυχος, μάλλον απόκεντρος, ούτε διαδηλώσεις περνούσαν από δω, ούτε περίπολοι καν στις απαγορευμένες ώρες. Ας ήταν αυτός ο Μπερεκίδης μια στάλα αλλιώτικος άνθρωπος, όχι τόσο μονόχλωτος, όχι τόσο κλειστός! Γιατί άραγε, ας πούμε, να μην ξεκινήσει να 'ρθει για το σκάκι;

Μήπως αυτός δεν ήτανε που το ματαίωσε; Άρα, το χρωστούσε. Εξόν πια αν η δειλία του έφτανε σε τέτοιο σημείο που να διστάζει, να φοβάται μήπως εκτεθεί. Μήπως θα 'πρεπε να τον ενθαρρύνει λιγάκι ο Βριλάκος;

Και τον ενεθάρρυνε γενναιόφρονα, όσο πιο πολύ μπορούσε, βγήκε στο παράθυρο του και του χαμογέλασε πολύ εγκάρδια, του έκανε φιλικό νόημα με το χέρι. Έφτασε ίσαμ' εκεί! Να του κάνει φιλικό νόημα με το χέρι. Τρεις φορές στη σειρά, ολοφάνερα, έδειξε ο Μπερεκίδης πως έχει κάτι να πει. Όμως δεν το είπε—πανάθεμά τον!— δεν το είπε. Και τα τζαμιλίκια σφαλίστηκαν πάλι στο κενό, βουβά.

—Έχω την εντύπωση, είπε ένα πρωί στη γυναίκα του ο Μπερεκίδης, πως αυτός ο αντικρινός μας είναι άνθρωπος υπερβολικά στενοκέφαλος. Τον κάλεσα μια μέρα να 'ρθει για σκάκι, αρρώστησα, κι αυτός θεωρεί, φαίνεται, τον εαυτό του προσβλημένο. Περιμένει τώρα να τον παρακαλέσω, να δείξω πως έχω ξελιγωθεί για την παρέα του! Αμ' δε! Τέτοια χάρη δε θα του την κάνω. Ας με καλέσει τώρα κι αυτός.

Και δεν του έκανε τη χάρη, μ' όλο που κι αυτός καιγότανε για μια παρτίδα σκάκι. Μέρες, βδομάδες, άνοιγε το πρωί το παράθυρο του, χαιρετιότανε με το Βριλάκο, απόμηνε λίγα λεφτά να τον κοιτάζει με το στόμα ανοιχτό. Μα δεν έλεγε λέξη. Λέξη. Κι ο άλλος το ίδιο. Τίποτα.

Κάπου ένα μήνα αργότερα, κάποιο πρωί, ο Βριλάκος ανοίγοντας το παράθυρο του, έκανε το στραβό, δε χαιρέτησε το Μπερεκίδη. Η υπομονή και η υποχωρητικότητα —είχε πει στη γυναίκα του— έχουν τα όριά τους. Αν έχει ο Μπερεκίδης μια φορά αξιοπρέπεια, εγώ έχω δέκα, είκοσι φορές! Κι εννοώ να την περιφρουρήσω.

Ο χαιρετισμός κόπηκε αμέσως, φυσικά, κι από μέρους του Μπερεκίδη με το μαχαίρι. Για δυο τρεις ημέρες έκαναν κι οι δυο τους το στραβό, απόφευγαν. Ώσπου, υστέρα από δεκαπέντε μέρες,

ο ένας τους έριξε, απερίφραστα τώρα, μια ματιά εχθρική στον άλλον. Ο δεύτερος, δίχως να σαστίσει, απάντησε μ' ανάλογη ματιά. Και σ' επίμετρο, για να διατρανώσει καλύτερα την υπεροχή της αξιοπρέπειάς του, έκλεισε το παράθυρο με βρόντο, Δεν έχει εξακριβωθεί ποιος από τους δυο πρώτος έκλεισε έτσι το παράθυρο, στα μούτρα του αλλουνού. Φυσικά, αν δεν ήταν ο Βριλάκος, θα ήταν ο Μπερεκίδης. Ο καθένας τους μια φορά, ισχυριζότανε ύστερα, μ' επιμονή και υπερηφάνεια, πως αυτός το είχε κάνει.

(βρέθηκε στην σελίδα

sarantakos.com/kibwtos/mazi/terzakhs_skaki.html)